

Lovforslaget
vedtoges med 111 stemmer mod 12.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om tilskud til forarbejdning og afsætning af hvilling til konsumformål.

(Lovforslag nr. L 98. Fremsat 10/2 82. Første behandling 16/2 82. Betænkning 25/3 82. Anden behandling 30/3 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges med 91 stemmer mod 32.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om garantier for lån til bygning af mindre fragtskibe.

(Lovforslag nr. L 138. Fremsat 24/2 82. Første behandling 12/3 82. Betænkning 25/3 82. Anden behandling 30/3 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges med 108 stemmer mod 15.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden (sidste) behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den i Bruxelles den 10. december 1981 undertegnede protokol om Spaniens tiltrædelse af Den nordatlantiske Traktat.

(Beslutningsforslag nr. B 23. Fremsat 17/2 82. Første behandling 26/2 82. Betænkning 26/3 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg synes, der kan være anledning til at gøre et par korte bemærkninger ved sidste behandling af en sag, som jo reelt er af et betydeligt omfang. Det drejer sig om, hvorvidt Danmark skal give sin tilslutning til, at NATO-området udvides, og i betragtning af spørgsmålets omfang kan man nok undre sig over, at et flertal i udvalget har villet haste sagen igennem. Der har kun været holdt to udvalgs møder, og spørgsmål og svar er hastet igennem i en sådan grad, at der end ikke har været tid til at afholde et samråd med udenrigsministeren om denne sag.

Dette har vi beklaget i en skriftlig henvendelse til præsidiets, og jeg skal derfor ikke her gå nærmere ind på problemet, men give udtryk for, at vi i det radikale venstre er skuffede over, at det ikke har været muligt at få et samråd med udenrigsministeren, hvor man detaljeret kunne gennemgå de udestående spørgsmål, der må være, efter at der er givet signal til et land om at indtræde i NATO, f.eks. hvilken holdning regeringen vil møde op med til disse forhandlinger om den endelige integrering. Specielt har vi interesseret os for at få en klar tilkendegivelse af, hvordan den danske regering vil forholde sig til eventuelle NATO-ønsker om i det nye NATO-land, Spanien, at opstille atomvåben.

[Bilgrav-Nielsen]

Det har ikke været muligt for os at komme igennem med den diskussion, og det beklager vi meget, men vi må så sætte vores lid til, at vi på et senere tidspunkt får mulighed for, eventuelt i form af en forespørgsel, at vende tilbage til denne sag. Netop fordi vi nu oplever en meget aktiv debat om atomvåbnens spredning og en meget engageret folkelig deltagelse i diskussionen, og fordi vi mener, det er meget væsentligt, at man ved udvidelse af et pagtområde klart tilkendegiver, at det ikke indebærer, at man er tilhænger af, at der hermed også sker en spredning af atomvåbnene, beklager vi, at vi ikke har kunnet få denne diskussion, og vi må forbeholde os ret til at vende tilbage til den i anden sammenhæng.

Riishøj (SF):

SF hører også til de partier, som har protesteret mod behandlingen af denne sag. Ud over SF har de radikale og fremskridtspartiet klart givet udtryk for protest mod behandlingen af denne sag i det særlige udvalg, der blev nedsat. Udvalget har, som hr. Bilgrav-Nielsen var inde på, kun afholdt to møder, og man har fra flertallets side nægtet mindretallet mulighed for at stille supplerende spørgsmål og at få et samråd før betækningsafgivelsen.

Af den grund har SF ikke medvirket ved betækningsafgivelsen, og vi har indgivet protest, ligesom de radikale har gjort det, til præsidiat mod udvalgsbehandlingen af denne sag.

Man kan kun gisne om motiverne til denne løse sagsbehandling. Det kan ikke være, at sagen er uvigtig, for spørgsmålet om Spaniens optagelse i NATO er overordentlig vigtigt for Europas og dermed også for Danmarks sikkerhed.

At socialdemokratiet og andre NATO-partier føler, at denne sag er for pinlig for dem selv, kan være motiveringen for at haste den igennem, men SF skal gøre sit til, at denne sag ikke forties. For mange socialdemokratiske vælgere må det være pinligt at se deres eget parti stemme for en udvidelse af militærblokkene i en tid, hvor blokpolitik bestemt ikke er det, Europa har brug for.

Det er jo en kendt sag, at vi lever i en tid med kold krig, endda en kold krig, der, hvad angår risici, overstiger den, vi oplevede i

1950erne. Dagens kolde krig indtræffer i en tid med international økonomisk krig, med en voksende økonomisk kløft mellem de rige og de fattige lande, med forstærket supermagtsrivalisering, ikke mindst i den tredje verden, og med en oprustning uden sidestykke. Vi ved, at Sovjetunionen er direkte eller indirekte til stede mange steder i verden, og vi ved, at Reaganadministrationen har kastet sig ud i et veritabelt, militært betonet antisocialistisk felttog uden sidestykke i efterkrigstiden.

Politisk er dette Reaganfelttog dømt til fiasko, men konsekvenserne kan blive den kernevåbenkrig, som i hvert fald vil lægge Europa i ruiner. Nye våbensystemer og ny spænding har affødt doktriner om begrænset kernevåbenkrig. Atomkrigen er blevet en realistisk mulighed.

Det er på den baggrund, de europæiske fredsbevægelser har vokset sig stærke. I et Europa rustet til tænderne og med udsigt til udstationering af nye amerikanske atomraketter er det af største vigtighed, at fredsbevægelserne vokser sig endnu stærkere. I en tid med forøget fare for kernevåbenkrig og i en tid, hvor ikke mindst de energifattige udviklingslande skriger om hjælp, er nedrustning den eneste udvej, men samtidig må jeg understrege, at SF utvetydigt støtter kampen for demokratiske rettigheder også i Østeuropa, herunder naturligvis også kravet om regeringsuafhængige fredsbevægelser. Også Sovjetunionen har høje og duer – i øjeblikket ikke mindst høje, det ser vi i Polen – men det ændrer ikke ved, at vi ikke får ændret Europa gennem oprustning og økonomisk boykot; det har mere end 35 års efterkrigshistorie vist. I dag er krigsrisikoen større end nogen sinde. Europa har ikke brug for en udvidelse af de militære blokke.

I det svar, som vi i udvalget dog har nået at få, har vi klart kunnet konstatere, at Jugoslavien og Algeriet, neutrale stater i Middelhavsområdet, klart har sagt nej til Spaniens optagelse. Spaniens NATO-medlemskab forøger risikoen for, at en optrapning af krisen uden for NATOs område, nemlig i Mellemøsten, kan sprede sig til Europa og medføre en krig i Europa.

Samtidig er der mildt sagt usikkerhed om Spaniens atomvåbenstatus. Trods erklæringer om det modsatte blev et forslag om en atom-

[Riishøj]

våbenfri zone bl.a. omfattende Spanien forkastet i Cortes med et ret knebent flertal.

Samtidig viser opinionsundersøgelser i Spanien stadig væk et meget stort flertal imod medlemskabet, hvilket vel ikke mindst medvirkede til, at det lille flertal for Spaniens optagelse i NATO gennemtrumfede, at der ikke skulle afholdes folkeafstemning om denne sag.

Danmark gør med andre ord sin egen og Europas sikkerhed en rigtig dårlig tjeneste ved at ratificere denne optagelse, og det samme gør socialdemokratiet sig selv og ikke mindst sit samarbejde med andre socialdemokratiske partier. Socialdemokratiets og de borgerlige partiers holdning i denne sag skal ikke forblive de socialdemokratiske vælgere ubekendt, uanset at man forsøger at fortie sagen, og uanset at man åbenbart ikke tør diskutere den. Jeg har konstateret, at den socialdemokratiske ordfører heller ikke i dag vil diskutere dette spørgsmål.

Steen Folke (VS):

Også VS er blandt de partier, der har sendt en klage til præsidiets over behandlingen af denne sag i det særlige udvalg, der blev nedsat, og jeg må sige, at jeg synes især, det har været kedeligt at se folketingets formand, der også er formand for dette udvalg, i den lidt flatterende rolle som den, der mere end nogen har sørget for at bosse denne sag igennem, uden at der har været mulighed for eller tid til realitetsdrøftelse af problemerne i forbindelse med sagen i udvalget.

Jeg har i udvalget spurgt tilhængerne af dette forslag, hvorfor det var så vigtigt at få sagen hastet igennem, så der kunne afgives betænkning i fredags. Det har ikke været muligt at få noget reelt svar på det i udvalget, og derfor vil jeg gerne i dag spørge udenrigsministeren, om han kan oplyse, hvorfor det i den grad var afgørende, at der blev afgivet betænkning i fredags, på et tidspunkt, hvor alle de spørgsmål, man ønskede at stille, ikke var stillet. Endda muligheden for et samråd til en afsluttende belysning af problemerne i sagen blev nægtet.

Med hensyn til selve sagens indhold har vi jo ved førstebehandlingen givet udtryk for vores synspunkter, og jeg skal ikke gentage dem, men sige, at jeg synes også, det er tankevækkende, at det her ved anden behand-

ling af sagen tilsyneladende kun er dem, der er modstandere af forslaget om Spaniens medlemskab i NATO, som overhovedet gider deltage i debatten. Jeg synes også, det siger noget om, at der må ligge et eller andet bag. Tilhængerne af dette forslag ønsker øjensynlig ikke en realitetsbehandling af og en realitetsdebat om dette forslag i folketinget. Det er trist, men det kan vi jo ikke rigtig gøre noget ved. Vi må konstatere, at sådan er det åbenbart, hvad det så er for nogle motiver, der ligger bag. Det kan man jo have sine ideer om.

Et af de spørgsmål, som har været mest afgørende, og som vi har prøvet at medvirke til at få belyst under udvalgsarbejdet, er spørgsmålet om atomvåben i Spanien. Vi stillede bl.a. et uddybende spørgsmål, spørgsmål 20, som der er kommet svar på efter, at udvalget har afgivet sin betænkning, men altså tids nok til, at det kan inddrages i debatten her.

Jeg vil gerne læse svaret på spørgsmål 20 i dets helhed, fordi jeg synes, det er et meget centralt spørgsmål. Det, der svares, er følgende – og jeg citerer fra bilag 8:

»Under behandlingen i Cortes erklærede oppositionen sig ikke tilfreds med regeringens gentagne erklæringer om, at den også efter Spaniens tiltrædelse af NATO har til hensigt at opretholde den nuværende situation, hvorefter der ikke findes kernevåben i Spanien, jfr. i øvrigt besvarelsen af spørgsmål 2.

Oppositionen krævede herudover, at regeringen skulle forpligte sig til under forhandlingerne efter optagelsen i NATO om Spaniens integrering i alliancen ikke at acceptere forpligtelser til opbevaring eller opstilling af kernevåben på spansk territorium. Som anført i næstsidste afsnit i besvarelsen af spørgsmål 9 blev kravet herom afvist i begge kamre i Cortes.«

Jeg mener, det er en meget vigtig problemstilling, og det er altså oppositionen, bestående af især spansk socialdemokrater og kommunister, som bl.a. af denne grund ikke har villet være med til at gå ind for spansk tiltræden af NATO-traktaterne. Jeg synes, det er vigtigt at få frem, at der altså efter disse partiers mening ikke er tilstrækkelig garanti for, at Spanien ikke kan blive en ny atomvåbenmagt i forbindelse med NATO-medlemskabet og NATO-samarbejdet. Det er be-

[Steen Folke]

stemt ikke en ny spredning af atomvåben, vi har brug for, og derfor er det et særdeles afgørende spørgsmål.

Men som sagt: der har ikke været nogen vilje til realitetsbehandling i udvalget, og der er tydeligvis heller ikke nogen vilje til en reel debat her i forbindelse med anden behandling af beslutningsforslaget. Derfor skal jeg afholde mig fra at forsøge at gå ind i en større debat, det har åbenbart ikke noget formål, og så må vi prøve at føre den debat andre steder.

Jeg håber også, at debatten vil blive taget op, i hvert fald blandt de formentlig temmelig mange socialdemokrater, som ikke uden videre vil acceptere den linje, socialdemokratiet har lagt her, og den behandling af sagen, som ikke mindst i kraft af socialdemokratiets indsats i udvalgsarbejdet har ført til, at man har jaget sagen igennem med så lille en debat som overhovedet muligt.

Robert Pedersen (S):

Socialdemokratiet har intet imod at diskutere Spaniens optagelse i NATO. Vi mener, at den debat, der har været ført under første behandling, i udvalget og nu, afslører, at der i virkeligheden kun er to realiteter, som overhovedet kunne rokke meningene i denne sag. Den ene er, om man vil trække Spanien ind i NATO på trods af det spanske folks ønske, og når jeg mindes hr. Pelle Voigts udtalelse under første behandling, så kommer jeg til at tænke på Aksel Larsens: »Jeg giver ikke fem flade ører for Søndagsjournalen.« For der var jo ikke hold i de synspunkter, hr. Pelle Voigt kom med. Hr. Pelle Voigt tillader sig fra denne talerstol at fortælle, at et flertal af det spanske folk er imod Spaniens optagelse i NATO. Hvis udenrigsministeriets papirer står til troende, holder det ikke. Tværtimod er den mest autoritative undersøgelse en undersøgelse, der tyder på, at folk intet har imod, at Spanien er i NATO.

Jeg tvivlede allerede ved den lejlighed, idet jeg har haft lejlighed til at være i Spanien, hvor man har et så liberalt socialistparti, at der i det er plads til både hr. Pelle Voigt og mig – altså folk, hvis sikkerhedspolitiske perspektiv strækker sig fra den ene til den anden ende – og disse folk vidste ikke, om der var et stort flertal for eller imod. De

mente, det ville blive en afstemning, hvori en stor del af den spanske befolkning sikkert ikke ville deltage. Derfor er vi ikke med til at bringe et folk i forlegenhed.

Den anden realitet er endnu vigtigere. Det drejer sig om det, som SFs ordfører var inde på under første behandling, og som han forsøger at trække ind nu, nemlig en generel diskussion om spændingen i vor verdensdel. Ja men hvad er det, der er ved at ske? At Spanien fra formelt at være tilknyttet den vestlige alliance ved separate aftaler med amerikanerne, som vi ingen indflydelse har på, reelt tiltræder en traktat, hvorigennem det får sæde i det internationale forum, der hedder NATO, og hvorigennem vi får en dialog med spanierne, får mulighed for at øve en vis pression over for Spanien, hvis det skulle vise sig at være nødvendigt, og får et vist hold på og en vis kontrol med, hvad der foregår i Spanien. Det vil sige, at der sker ikke nogen forskydning.

Blandt alle de mange spørgsmål, som den ærede ordfører har stillet, har der ikke været ét, der gik ud på, om der er kommet officielle udtalelser fra Warszawapagtlandenes side med hensyn til, om de betragter dette som en videreførelse af den kolde krig. Når det ikke er tilfældet, kan vi henlægge alle andre sikkerhedspolitiske udvekslinger til en senere lejlighed, for vi bruger jo ikke vold mod det spanske folk, og vi er ikke med til i denne sal med vores beslutning at skærpe den modsætning, der er i vor verdensdel, og som vi socialdemokrater lige så lidt som andre ønsker at skærpe.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Det er da altid noget, at det overhovedet lykkes at loppe regeringspartiets ordfører op til at tage ordet i debatten. Hr. Robert Pedersen har ikke noget imod at debattere, siger han. Ja men fint, så lad os da få debatten.

Så vil jeg gerne bede hr. Robert Pedersen om at kommentere to forhold i forbindelse med denne sag.

Det ene er, at flertallet i Cortes har afvist ønsker om en folkeafstemning i Spanien. Det har det spanske socialistparti været meget modstander af. Jeg vil gerne spørge: hvad mener hr. Robert Pedersen om dette forhold, at man ikke har villet afholde en demokra-

[Steen Folke]

tisk folkeafstemning i Spanien? Jeg synes selvfølgelig, det er ret sigende, at man ikke har turdet tage denne folkeafstemning, og derfor mener jeg i høj grad, der er tale om, at man har handlet hen over hovedet på det spanske folk. Men det kunne være interessant at høre, om det danske socialdemokrati ser helt anderledes på den sag end det spanske socialdemokrati.

Det andet forhold, jeg gerne vil debattere med hr. Robert Pedersen, er spørgsmålet om atomvåben, muligheden for, at Spanien kan få atomvåben, når det bliver medlem af NATO.

Jeg citerede her for lidt siden, hvordan bl.a. det spanske socialistparti ikke mener, at der er tilstrækkelige garantier for, at der ikke bliver tale om, at Spanien bliver en atommagt, efter at det er blevet medlem af NATO. Igen: det kunne være interessant at høre, hvad hr. Robert Pedersen og dermed det danske socialdemokrati mener om samme sag. Det er dog en sag, som også for socialdemokratiet burde være af ganske væsentlig betydning.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det, der kalder mig herop, er hr. Robert Pedersens argumentation, som går på, at vi nu ved NATO-medlemskabet kan få en dialog med Spanien og dermed indflydelse og en vis kontrol. Det var jo netop det, der var argumentet for, at vi, der var mindretallet i udvalget, sagde, at vi skulle drøfte, hvilke hovedretningslinjer Danmark ville lægge i diskussionen med Spanien, men hr. Robert Pedersen selv og flertallet var jo med til at hindre os i at få den diskussion.

Jeg vil gerne bede hr. Robert Pedersen redegøre for, hvorfor han og socialdemokratiet så var med til at nægte os et samråd. Vi tilbød at gå ind på en tidsfrist på en uge, så ville vi have accepteret, at alt var afgjort. Vi kunne da have stillet spørgsmålet og fået samråd netop for at få diskussionen om, hvordan Danmark ville stille sig i dialogen med Spanien om udviklingen i spændingen i vores verdensdel.

(Kort bemærkning).

Robert Pedersen (S):

Det sidste spørgsmål bør rettelig stilles til formanden for udvalget.

Vi afviser i forbindelse med et spørgsmål om Spaniens optagelse i NATO en generel debat om NATOs struktur og om hele problematikken i Europa ud over det, Spanien i sig selv medfører. Det hører hjemme i de udenrigspolitiske debatter, hvor hr. Steen Folke har det vældig hyggeligt og afslappet, og hvor vi andre en gang imellem keder os en lille smule, fordi argumentationen ikke fornys.

Med hensyn til afstemningen i Cortes er det da ganske klart, at det ville være et kolossalt prestigetab, hvis min vurdering er rigtig: at en meget lille del af det spanske folk ville stemme. Når man har været i Spanien og kender en lille smule til Spanien, ved man, at det er et folk, som er på vej ind i en demokratiseringsproces; derfor ville det være pinligt i sig selv.

Men det er rigtigt, hr. Steen Folke, at mine partifæller i Spanien holder fast på de præmisser, at de vil bevare de amerikanske baser, hvorimod regeringspartiet vil afvise de amerikanske baser.

Til sidst om atomvåben. Jeg ved ikke, om jeg må minde hr. Steen Folke om, at der har været rejst to spørgsmål, dels om der var atomvåben på amerikanske både ved Balearerne i kraft af de separate aftaler, dels om der var atomvåben på nogle fly. Det er Spaniens egen sag.

Vi ønsker ikke en geografisk udvidelse med hensyn til atomvåben i Europa. Det fremgår også af den politik, som udenrigsministeren har ført, og som han har ført med 100 pct. opbakning fra det socialdemokratiske parti.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Jeg synes nok, det var en noget pinlig begrundelse, hr. Robert Pedersen gav for, at man ikke turde lægge tingene ud til folkeafstemning: man var bange for, at der ville blive for ringe stemmedeltagelse. Jeg synes nok, det er en dårlig begrundelse og samtidig en begrundelse, der sætter dette i relief, som man ellers har pukket så meget på: at nu var det et demokratisk Spanien, så nu kunne det roligt komme ind i NATO. Nu står hr. Robert Pedersen i virkeligheden og siger, at det

[Steen Folke]

spanske folk ikke er modent og måske ikke vil deltage så meget i en folkeafstemning, og derfor gør man nok klogest i at lade være. Jeg synes virkelig, det er en meget ynkkelig begrundelse.

Med hensyn til det andet spørgsmål, om atomvåben, gik hr. Robert Pedersen reelt uden om det, som jeg sagde. Det, jeg snakker om, er ikke noget med, om der findes atomvåben nu i forbindelse med baser eller sådan noget, det er spørgsmålet om muligheden for en atomvåbenudstationering i Spanien i forbindelse med det kommende NATO-medlemskab. Her er det altså sådan, at oppositionen i Cortes – inklusive det socialdemokratiske parti – ikke mener, at der er tilstrækkelige garantier for, at der ikke bliver tale om opstilling af atomvåben, når Spanien bliver medlem af NATO. Det var det, jeg bad hr. Robert Pedersen om at tage stilling til. Det undlod han.

Christophersen (V):

For at forebygge hr. Steen Folkes konspirationsteorier og en forkert historieskrivning om hele denne sags forløb synes jeg, jeg allerførst vil gøre opmærksom på, at debatten om Spaniens medlemskab af NATO min sandten ikke er begyndt med fremsættelsen af dette beslutningsforslag i folketinget. Det er en helt forkert fremstilling, at man kun har haft to møder til at drøfte hele denne vigtige sag. Diskussionen er begyndt for meget længere tid siden, og alle partier – også hr. Steen Folkes – har haft rig lejlighed til at gå ind i den. Sagen har været nævnt gentagne gange i udenrigspolitiske debatter. Den har været trukket frem i det udenrigspolitiske nævn adskillige gange. Inden den danske regering før jul underskrev tiltrædelsestraktaten, var der endda en drøftelse i nævnet af spørgsmålet. Der har været ført en offentlig debat. Alle har kunnet give deres mening tydeligt og klart til kende, rent bortset fra at der har været rig lejlighed til at stille spørgsmål her i salen og fremkalde forespørgselsdebatter. Som bekendt er det ikke mange interesserede, der behøver at være til stede, før det kan lade sig gøre.

Vi ved alle sammen, at behandlingen i udvalget er – undskyld, jeg siger det – en afsluttende formalitet. Det er ikke her, sagen begynder. Sådan som denne sag har udviklet

sig, må det være en afslutning, hvor man bekræfter det, som hele tiden har været intentionen hos et stort flertal i folketinget, og så er der slet ikke nogen rimelighed i, at vi ved den lejlighed i givet fald skal lade os udsætte for filibustertaktik eller andre forsøg på pludselig at afspore debatten. Der har været rig lejlighed i månedsvis, i årevis, til at drøfte denne sag. Alle interesserede har kunnet komme til orde. Skiftende regeringer har taget sagen frem. Der har absolut ikke været noget skjult eller fordækt i sagen og dens behandling.

Det hænger sammen med, at sagen er meget enkel. Spørgsmålet er, hvorvidt vi nu skal modtage Spanien som et medlem i det vesteuropæiske fællesskab. På samme måde som et stort flertal i denne sal er gået ind for, at der skal indledes optagelsesforhandlinger mellem EF og Spanien, med håb om et hurtigt og vellykket resultat, ønsker et stort flertal, at Spanien selvfølgelig skal integreres i det vestlige forsvarssamarbejde.

Jeg synes ikke, at debatten i dag skal gå til ende, uden at der i hvert fald er sagt fra én side, at det er der et stort flertal både her i folketinget og uden tvivl i den danske befolkning som hilser velkommen med glæde, fordi det er udtryk for, at den isolation, Spanien blev kastet ud i efter den fascistiske magtovertagelse i 1930'erne, nu også rent formelt afsluttes ved, at Spanien genoptages i det europæiske, frie samfund.

Jeg synes ærlig talt, det er forunderligt, at netop partier, som i tide og utide ønsker at slå sig til riddere på at være frihedens første fanebærere, og som vel også historisk ofte henviser til deres indsats under den spanske borgerkrig i 1930'erne, at netop de partier og deres repræsentanter i dag står op og udtrykker sig med yderste betænkelighed over for den tanke at være med til at give det nyvundne spanske demokrati en overlevelsesmulighed. Er det virkelig meningen, at VS og SF ønsker, at Spaniens politiske isolation skal forlænges? Hvilken tak vil de partier, der ønsker det, få af historien? Jeg er ikke i tvivl om, at det vil være en utak.

Vi skal glæde os over denne dag, hvor vi får mulighed for – i øvrigt som et af de allersidste lande, for langt de fleste har jo for længst ratificeret denne traktat – at byde Spanien velkommen, og jeg er meget sikker

[Christophersen]

på, at heri er det store flertal i folketinget enigt med det store flertal i befolkningen.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Hr. Robert Pedersen nævnte Warszawa-pagtens reaktioner på det her. Jeg har læst, at man direkte fra Sovjetunionens side har stillet forslag om, at begge parter, både Warszawa-pagten og NATO, skulle afstå fra medlemsudvidelse. Det er klart, at der bag det lå en taktik, der gik ud på at undgå Spaniens optagelse. Men det er alligevel af betydning, om man kunne vedtage et forslag af den type, ikke mindst af hensyn til Jugoslavien. Spaniens medlemskab af NATO giver utvivlsomt et øget pres på Jugoslavien i tilfælde af, at der i øvrigt sker en optrapning af spændingen i Middelhavsområdet. Jeg tror ikke, Jugoslavien eller Rumænien har det godt efter Spaniens optagelse i NATO, sådan som der er lagt op til med de reaktioner, der har været fra amerikansk side.

Jeg er lidt chokeret over hr. Christophersens opfattelse af, at udvalgsarbejdet her bare skulle være en ren formalitet. Det synes jeg ikke tjener folketinget, hvis udvalgsarbejdet i en sag af denne type bare skal være en formalitet.

Hr. Christophersen kom med en bemærkning om de såkaldte frie samfund. Jeg synes ikke, Grækenland, Tyrkiet og visse andre stater i Middelhavsområdet, NATOs infiltrationer i visse lande og optagelse af visse lande, specielt i Middelhavsområdet, i militære blokke vidner om, at det er et frihedens stempel, at man bliver optaget i NATO. Det må stå for hr. Christophersens egen regning. At gøre det til et frihedens stempel at blive optaget i NATO er en mere end tvivlsom påstand, sådan som de styrer i Middelhavsområdet vakler, hvad angår demokratiet.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Jeg ved ærlig talt ikke, hvad der menes med NATOs infiltration. Jeg vil gerne have forklaret, hvad det drejer sig om. Hvad er det for nogle lande, NATO infiltrerer? Skulle det være Danmark eller Vesttyskland? Det synes jeg kunne være rart at få illustreret. Og hvad menes der med, at Grækenland skulle

være – sådan forstod jeg det – nærmest et diktatur? Er det hr. Papandreuos Grækenland og hr. Karamanlis' Grækenland, der betragtes som et diktatur? Jeg må sige, at det er en besynderlig fortidig opfattelse af omverdenen, der præger nogle medlemmer af folketinget her. Hvad forestiller man sig?

Hvad er konsekvensen af at ville udstøde af det vestlige fællesskab lande, som man ikke lige præcis føler sig 100 pct. i overensstemmelse med? Det er naturligvis, at vi isolerer os selv. Det ender med, at Danmark til allersidst bliver isoleret. Er det en fornuftig udenrigspolitisk tankegang? Er den i øvrigt i overensstemmelse med det ideologiske grundsyn, som jeg kan forstå at den sidste, der var heroppe, trods alt bekender sig til?

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Jeg tror egentlig, Papandreu kan sige mange ting om infiltration i Grækenland, ikke mindst i 1967. Han har udtalt sig adskillige gange om NATOs rolle i forbindelse med kuppet i 1967. Han ville sikkert være behjælpelig med masser af gode oplysninger om det. Det samme gælder Italien. I CIA-høringerne, der er blevet lagt offentligt frem i USA, blev der fremlagt masser af eksempler på, hvordan CIA har infiltreret i andre lande. Ordet infiltration blev endda brugt. Det er noget, der har været med i den amerikanske debat også, så jeg tror såmænd ikke, det er svært at få dokumentation – både fra Papandreuos side og gennem officielle amerikanske kilder – for, at CIA har infiltreret i andre lande. Men jeg tror, vi lægger lidt forskelligt i ordet »infiltration«. Det er nok det, det står og falder med. Begrebet er imidlertid ret fastlagt, selv i den amerikanske debat om dette spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Nu taler hr. Riishøj pludselig om noget helt andet. Nu taler han om CIAs infiltration. Det var jo ikke det, vi talte om. Hr. Riishøj startede med at tale om NATOs infiltration af forskellige lande. Jeg må altså sige til hr. Riishøj, at der er forskel på CIA og NATO, ligesom der er forskel på KGB og Warszawa-pagten, og ligesom der er forskel på –

[Christophersen]

undskyld, jeg siger det – VS og SF. Det nytter altså ikke noget, at man vil argumentere på en så uigennemsigtig måde.

NATO er de vesteuropæiske og de nordamerikanske demokratiers fælles forsvarsorganisation, og pr. definition infiltrerer den ikke, pr. definition etablerer denne organisation et tillidsfuldt, gensidigt samarbejde. Så må man holde sine konspirationsteorier inden for egne fire vægge. Der har man også rig brug for dem. Man skal ikke komme og føre det frem i en debat om, hvordan NATO fungerer, for NATO er et demokratisk fællesskab. Det er muligt, at hr. Riishøj interesserer sig meget for CIA og lignende dækorganisationer, det skal jeg ikke blande mig i, men lad være med at møde op med det i en debat om Spaniens medlemskab af NATO.

Vi kunne spørge hr. Papandreou, eller vi kunne spørge den græske regering i dag. Vi taler jo ikke om 1967. 1967 er mange år siden, det er 15 år siden, og rent faktisk lykkedes det jo for Grækenland at komme ud af diktaturets favntag, ligesom det lykkedes for Spanien. Mener hr. Riishøj virkelig, at vi i dag skulle have sagt nej til at optage Grækenland eller i dag skal udstøde Grækenland af NATO? Er det virkelig konsekvensen? Der bliver nikket bekræftende. Ja men så tror jeg, vi kan fortsætte hele vejen rundt; så ender det med, at det er os, der ikke er medlem.

Pelle Voigt (SF):

Hvis vi skulle give os tid til at udstøde nuværende medlemmer af NATO, var det måske en idé at se på Tyrkiet som en oplagt mulighed.

Jeg vil godt vende tilbage til spørgsmålet om den demokratiske udvikling i Spanien i forbindelse med dette spørgsmål, for når oppositionen i Spanien har vendt sig så kraftigt imod denne beslutning, skyldes det bl.a., at man opfatter den som en trussel imod den demokratiske proces. De store spanske partier har i lang tid i enighed investeret kræfter i denne proces, og så oplever vi altså, hvordan et spinkelt borgerligt flertal i det spanske Cortes imod et altovervejende flertal af det spanske folk tvinger en politisk beslutning igennem, som gør, at denne vilje til sammen at betræde vejen til demokratiet bliver udsat for en ganske alvorlig fare.

Det er ikke sandt, hvad hr. Robert Pedersen sagde heroppefra, at de oplysninger, jeg fremlagde under førstebehandlingen, er urigtige. Hvert eneste tal, jeg fremlagde heroppefra, er blevet bekræftet i svarene fra udenrigsministeriet. Det er blevet bekræftet, hvordan den repræsentative opinionsundersøgelse i Spanien viser, at 52 pct. af landets befolkning er modstandere af indtræden, og at kun 18,1 pct. mener, at Spanien bør indtræde i NATO. Det er også blevet bekræftet, at 69 pct. af befolkningen har ønsket denne beslutning lagt ud til en folkeafstemning, hvilket flertallet i Cortes har nægtet, fordi man vidste, man ville blive stemt ned.

Hvad har så udenrigsministeriet kunnet gøre for at rejse tvivl om denne repræsentative undersøgelse? Ja, man kommer frem med en anden undersøgelse, i svaret på spørgsmål 11, fra et særligt forsvarstidsskrift, Defensa, der blandt sine læsere – og ganske få af dem – kan opvise et ganske lille flertal for, at Spanien skal gå ind i NATO. Det gælder de højtstående officerer, hvor der er flertal – det gælder ikke andre officerer, det gælder ikke underofficerer – og det gælder på nogle ganske få punkter nogle af de civile læsere af dette særlige tidsskrift. Der gøres oven i købet udtrykkeligt opmærksom på, at denne undersøgelse ikke er repræsentativ.

Jeg vil spørge udenrigsministeren og hr. Robert Pedersen, om de er i stand til fra denne talerstol at bekræfte, at selv dette spanske forsvarstidsskrift, som man påberåber sig, har advaret imod Spaniens indtræden i NATO uden en folkeafstemning. Hvis ikke udenrigsministeren kan bekræfte det, så kan jeg.

Jeg skal i øvrigt sige, at vi er stærkt utilfredse med, at vi ikke har haft mulighed for at få uddybet de spørgsmål, vi har stillet. Jeg skal komme med et enkelt eksempel på, hvor grelt det står til med de besvarelser, vi har fået, men inden jeg gør det – jeg vil tage ordet senere for at gøre det – vil jeg gerne spørge udenrigsministeren, om udenrigsministeren vil fastholde det svar, han har givet udvalget på spørgsmål nr. 16, spørgsmålet om, hvorvidt der eksisterer planer om installation af en militær NATO-base på De kanariske Øer i tilfælde af spansk NATO-medlemskab. Hertil svarer regeringen, at man intet kendskab har til sådanne planer. Vil ministeren dementere dette svar her fra taler-

[Pelle Voigt]

stolen, eller vil ministeren fastholde dette svar?

Svend Jakobsen (S):

Foranlediget af de udtalelser, der er faldet om sagens behandling i udvalget, skal jeg gøre nogle ganske få bemærkninger.

Jeg vil gerne sige til hr. Riishøj, at det er en sandhed med modifikationer, når hr. Riishøj siger, at det ikke har været muligt at stille supplerende spørgsmål. Hr. Riishøj vil kunne bekræfte, at SF har stillet en serie spørgsmål og i to omgange efterfølgende har stillet supplerende spørgsmål og har fået disse besvaret. Det betyder ikke, at SF ikke ville være i stand til at stille endnu flere spørgsmål – man ville formentlig kunne fortsætte ganske lang tid – men jeg vil gerne konstatere dette vedrørende besvareelserne.

Det, vi beskæftiger os med her, er jo en ratifikation af en protokol om Spaniens optagelse i NATO. Det er altså ikke et lovforslag, hvor man har mulighed for efterbelysningen at stille ændringsforslag. Det vil sige, at det, der er behov for, er at få sagen således belyst, at partierne har baggrund for at tage stilling for eller imod. Jeg kunne godt stille det spørgsmål – men det ville forlænge debatten, så jeg skal lade være med at provokere nogen til at besvare spørgsmålet – hvorvidt spørgsmålene blev stillet for at få en bedre baggrund for at tage denne stilling.

Om udvalgsarbejdet i øvrigt skal jeg sige, at på det andet møde, hvor betænkningssafgivelse var sat på dagsordenen – hvilket i øvrigt ikke kunne komme overraskende for noget medlem af udvalget – måtte jeg konstatere, at der var et meget stort flertal, der fandt, at sagen lå klar til afgørelse. Jeg kan da også konstatere, at der heller ikke er nogen, der har påstået eller anført, at udvalgsbehandlingen er gennemført i strid med folketingets forretningsorden.

Arne Melchior (CD):

Jeg finder også anledning til at sige til kritikerne, at det er jo ikke den eneste gang, det forekommer, at et flertal manifesterer sig og afgiver betænkning, selv om der fortsat kan stilles mange spørgsmål. Jeg vil godt tage et eksempel fra den allernyeste tid, selv om det ikke drejer sig om et udenrigspolitisk anliggende. SF og ikke mindst hr. Pelle Voigt har

for ganske nylig været med til – i spørgsmålet om indeksfinansiering – at gå ret hurtigt frem, da et flertal var konstateret, skønt en række partier med fuld ret havde masser af spørgsmål endnu at stille og der også blandt flertallets medlemmer var klarhed over, at der kunne stilles mange flere spørgsmål. En meget nøjagtig besvarelse af dem kunne have givet et meget bedre beslutningsgrundlag. Alligevel vedtog man sagen. Som sagt – forskellen på de to sagers karakter i ære – er det ét blandt mange eksempler på, at folketinget i meget vigtige spørgsmål, når et flertal klart er til stede, skrider til beslutning.

Om selve vedtagelsen i dag vil jeg gerne på CDs vegne have sagt følgende. Når vi helhjertet stemmer for ratifikationen, skal det forstås som et ønske om dansk villighed til at modtage Spanien i NATO. Vi finder, det er en fordel for alliancen, vi finder, det er en fordel for os selv, og vi ønsker, at det spanske folk skal vide, at der i Danmark er et stort flertal, der byder Spanien velkommen som medlem.

Diskussionen om, hvad spanierne selv ønsker, foretrækker jeg at overlade til spanierne. Ikke at vi ikke skal have lov at føre den og deltage i den – det har vi selvfølgelig, det siger sig selv – men vi respekterer, at Spanien er et demokrati i dag, og de bestemmer selv de former, deres diskussion skal foregå under. Det, de måtte ønske yderligere at diskutere, skal i hvert fald ske i lyset af, at Danmark – som forhåbentlig alle øvrige NATO-lande – er villigt til at modtage dem, ja, mere end det: byder dem velkommen i dette samarbejde. Dette er altså baggrunden. Det skal være kendt her i landet, det skal være kendt hos de øvrige NATO-partnere, og det skal allermost være kendt i Spanien.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Min bemærkning er i anledning af hr. Arne Melchiors sammenligning af fremgangsmåden i denne sag og fremgangsmåden i boligudvalget i forbindelse med indeksslåne. Jeg finder den sammenligning ganske urimelig. Der var mulighed for at holde flere udvalgs møder i boligudvalget om denne sag, og der blev holdt mange udvalgs møder. Det udvalg, vi taler om her, har holdt to udvalgs møder. Boligudvalget har i spørgsmålet om

[Pelle Voigt]

indekslånene haft talrige samråd med boligministeren. I denne sag er et samråd med ministeren blankt blevet afvist af udvalgets flertal.

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Jeg har konstateret, at debatten med visse undtagelser stort set er en gentagelse af førstebehandlingen af forslaget, og jeg skal ikke gå ind på de spørgsmål, som allerede er blevet besvaret over for udvalget, eller som blev ganske godt belyst ved førstebehandlingen.

Jeg har lagt mærke til, at det hos flere heroppe har været fremhævet, at det, at Spanien bliver medlem af NATO, øger risikoen for atomvåben på spansk grund. For det første har jeg til udvalget svaret, at den spanske regering har vedtaget en erklæring om en uændret holdning til, at der ikke skal være atomvåben på spansk grund. For det andet noterer jeg, at den spanske regering ikke har villet lave en bindende vedtagelse om det. Men det vigtigste for mig er at sige, at det er jo et skinproblem, man kunstigt søger at rejse her. Som bekendt er der for øjeblikket – med socialistpartiets store billigelse – en baseaftale med amerikanerne. Der er altså intet, der hindrer den spanske regering i at træffe en aftale om placering af atomvåben på spansk grund den dag i dag.

Det er, ligesom man prøver at give indtryk af, at det, at Spanien kommer ind i NATO, øger faren i form af et eller andet påtryk mod Spanien. Her vil jeg bare gøre opmærksom på – og det kan ikke modargumenteres – at man i NATO-samarbejdet fuldt har respekteret den danske holdning om ikke at have atomvåben på dansk grund. Man respekterer i det hele taget de forskellige landes holdninger, som de har fundet udtryk. Derfor vil jeg sige, at det er et kunstigt skabt problem.

Jeg vil nærmest i en parentes sige til hr. Riishøj endnu en gang – jeg sagde det også under første behandling –: lad være med at komme med bemærkninger om socialdemokratiets ændrede holdning i forhold til partier, vi samarbejder med i andre lande, altså til socialdemokratier i andre lande. Socialistpartiet i Spanien har sin holdning, men jeg vil gerne bede hr. Riishøj fortælle, hvilke andre socialdemokratier der er gået imod Spaniens optagelse i NATO. Det er jeg meget interes-

seret i at vide, for det kan ikke være i Norge, det kan ikke være i Portugal, det kan ikke være i Holland, det kan ikke være i Vesttyskland. I det hele taget ved jeg ikke, hvor det skulle være henne.

Hr. Pelle Voigt var inde på de svar, vi har givet på spørgsmål nr. 16. Der lå i hr. Pelle Voigts bemærkninger en antydning af, at det ikke er reelle svar, vi giver. Jeg vil gerne sige, at det er regeringens forpligtelse til et hvilket som helst udvalg at give svar så korrekte, som det overhovedet er muligt. Når vi har givet svar på spørgsmålet om opinionsundersøgelser, så er det de to undersøgelser, der er kendte, som vi har refereret over for udvalget, ikke særligt håndplukkede undersøgelser. Det ligger i det hele taget i vores principielle indstilling til alt dette, at svarene skal være reelle, så langt som det overhovedet kan lade sig gøre ud fra oplysninger, vi kan hive hjem.

Jeg vil til hr. Steen Folke sige, at af principielle grunde vil jeg som medlem af regeringen ikke blande mig i den tilrettelæggelse af arbejdet, som foregår i folketingets udvalg. Det ville være forkert. Det er folketingets egne udvalg, der bestemmer forretningsgangen. Men jeg vil godt føje til, at jeg er meget enig i det, hr. Christophersen sagde. Det her er ikke en sag, der lige pludselig er dukket op. Jeg har ellers indtrykket af, at hr. Steen Folke følger vældig godt med. Jeg kan da sige, at bl.a. i juni måned sidste år, da jeg havde besøg af min spanske kollega – det stod at læse i de fleste aviser – udtalte jeg mig offentligt på vegne af regeringen positivt om det kommende medlemskab af NATO. Jeg havde regnet med, at det gav anledning til en debat. Hr. Steen Folke havde dengang været hjerteligt velkommen til at gå ind i debatten. Der har været andre udtalelser, og der har også været debatter her og dér, bl.a. her i folketinget. Alt lagt sammen vil jeg sige, at det er, som hr. Christophersen siger det, ikke noget, der bare har taget et par uger, men noget, man har haft mulighed for at debattere i lang tid – og for nogles vedkommende også har debatteret.

For mig at se ville det have været en meget pinagtig situation, hvis man over for Spanien – ved at Danmark nedlagde veto, for sådan er proceduren jo – sagde nej til et land, der har smidt diktaturåget af sig, som er inde i en demokratisk udvikling, og som for øjeblikket forhandler om optagelse i EF,

[Udenrigsministeren]

hvad ingen har protesteret imod andre end dem, der af principielle grunde er modstandere af, at vi har EF, men de har ikke protesteret ud fra, at Spanien ikke er et demokrati. Skulle så vi, Danmark, stå op og sige: vi finder altså ikke, at I er demokratiske nok? Vi finder ikke, at I retter jer tilstrækkeligt efter gallupundersøgelser. Når vi finder, at Spanien er et demokrati, og det er det, når det beder om optagelse, og når det har de virkninger, som regeringen tidligere har beskrevet ved fremsættelsen, kan vi ganske simpelt ikke sige nej.

Jeg vil vende det positivt rundt ved at sige, at jeg finder, det er noget positivt, at et klart flertal i det danske folketing bekræfter regeringens opfattelse af, at vi skal sige ja.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Udenrigsministeren vil ikke blande sig i, hvordan folketinget tilrettelægger sit arbejde. Så bliver jeg nødt til at spørge udvalgets formand, hr. Svend Jakobsen, om, hvorfor det var så vigtigt at få afgivet betænkning i fredags. Det har været umuligt at få svar på det i udvalget. Jeg vil gerne have svar fra talerstolen på: hvorfor skulle den betænkning afgives?

Der var ingen, der prøvede med filibuster-taktik, som hr. Christophersen sagde. Det fremgik klart, at de radikale, SF og vi ville have affundet os med det, hvis man havde holdt et nyt udvalgs møde i forgårs, i onsdags – hvis man forinden havde besvaret spørgsmål og havde mulighed for et samråd – og derefter afgav betænkning. Hvorfor skulle den betænkning med djævelens vold og magt afgives i fredags på et tidspunkt, hvor spørgsmålene ikke var tilstrækkeligt belyst? Det vil jeg stadig gerne have svar på. Jeg påstår ikke, hr. Svend Jakobsen, at det, man har gjort, var i strid med folketingets forretningsorden, men det var i strid med almindelig skik i folketinget, det, man gjorde. Det var en bulldozerfremgangsmåde, som man har belæg for og mulighed for, hvis man ønsker at bruge den, men det var i strid med almindelig ordentlig praksis herinde.

Udenrigsministeren siger, at det er et skinproblem, man kunstigt søger at rejse, dette med en mulig fremtidig atombevæbning. Den argumentation, udenrigsministeren fremfører,

rammer i hvert fald PSOE, for det er ikke mindst det spanske socialdemokrati, som har rejst dette, som udenrigsministeren tillader sig at kalde et skinproblem. Det er med udgangspunkt bl.a. i PSOE's forsøg på at rejse det problem, at vi andre har fulgt det op og søgt at få det belyst. Vi finder ikke, det er noget skinproblem. Vi finder, det er et væsentligt problem, og deri er vi åbenbart enige med det spanske socialdemokrati.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg forstod på udenrigsministerens svar – hvis man da kan kalde det sådan – på mit spørgsmål om, hvorvidt udenrigsministeren fastholder svaret på spørgsmål 16, at regeringen intet kendskab har til militære NATO-installationer på De kanariske Øer i tilfælde af spansk medlemskab, at svaret var positivt, altså at man fastholder det – i kraft af ministerens almindelige henvisning til, at ministeriet bestræber sig for at svare så korrekt som muligt.

Så bliver jeg nødt til at spørge, om ministeriet på det tidspunkt, da svaret blev afgivet, har været ubekendt med et meget væsentligt dokument i denne sag, som først er kommet frem efter udvalgsbehandlingen afslutning, nemlig Den nordatlantiske Forsamlings internationale sekretariats rapport om Spaniens indtræden i NATO. I denne rapport skildres det ganske klart på side 13, at et meget væsentligt militært bidrag til NATO fra Spanien vil være en sådan base på De kanariske Øer. Jeg skal nævne for udenrigsministeren, hvad der står. Jeg forstår ikke, man i ministeriet ikke har læst disse ting, før man fremsender dem til udvalget. Der står:

»Især vil den spanske flådes ASW-systemer betyde et vigtigt bidrag til alliancens slagkraft. De kanariske Øers strategiske beliggenhed side om side med skibsruterne fra Kap ville udgøre en væsentlig operationsbase til beskyttelse af vitale kommunikationslinjer over havet.«

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Jeg ønsker ikke at forlænge debatten, men jeg synes i og for sig, at hr. Pelle Voigts ind-

[Christophersen]

læg er så typisk for denne debat og den helt forskruede måde, sagen drøftes på. Hvad galt er der i, at man sikrer en beskyttelse af NATOs kommunikationslinjer, at man sikrer, at vi kan få forsyninger frem til Europa, hvis man i øvrigt er tilhænger af NATO, og det er vi jo – det er hr. Pelle Voigt ikke personlig, men det er Danmark jo, idet Danmark er medlem af NATO – er det ikke i Danmarks interesse som medlem af NATO at sikre sine kommunikationslinjer? Jeg kan ikke tage stilling til, om en base på De kanariske Øer er mere hensigtsmæssig end en base et hvilket som helst andet sted, men er det da ikke logisk, at vi søger at sikre disse ting? Selvfølgelig er det det, og derfor – og det vil jeg gerne sige til hr. Steen Folke – var det måske forkert at tale om, at der blev brugt filibuster teknik, men skal vi så sige, at der var partier, der ønskede at overføre hr. Vilho Sigurdssons administrationspraksis til folketinget.

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Jeg er også denne gang enig med hr. Christophersen i, at hr. Pelle Voigts indlæg er meget sigende, men på en lidt anden måde.

Hr. Pelle Voigt var heroppe sidste gang for ligesom at fastholde sin mistænkliggørelse af de svar, som jeg er ansvarlig for til udvalget, og citerede så fra denne pjece, som jeg har fået lov til at låne af hr. Pelle Voigt. Den, der sidder uden forkundskaber og lytter til hr. Pelle Voigt, får indtryk af, at her er altså noget autoritativt fra NATO om baser på De kanariske Øer.

Men hvad er så sandheden? – og det er her, måden for argumentation i en sådan sag skal frem i lyset. Den er, at det, det her drejer sig om, er North Atlantic Assembly. Hvad er det? Det er parlamentarikere fra diverse NATO-lande, der er samlet i en organisation, som diskuterer løst og fast, som har forskellige komiteer, herunder en politisk komité. Hvordan får man egentlig sådanne debatter i komiteerne frem? Det gør man ved, at der bliver udarbejdet materialeudkast fra sekretariatet. Det, som hr. Pelle Voigt har været så venlig at låne mig, og som han citerede fra før, er et sekretariatsudkast til behandling i NATO-parlamentarikerforsamlingen og ikke noget som helst autoritativt, ikke

noget som helst, der har skullet behandles i NATO-rådet som sådant.

Derfor må jeg til bedrøvelse for hr. Pelle Voigt sige, at han er langt ude at svømme, når han vil argumentere på denne måde, og at der ikke for regeringen foreligger nogen viden om planer med hensyn til det. Derfor er vort svar naturligtvis korrekt.

Lindenskov (S):

Jeg skal meddele, at jeg vil undlade at stemme i denne sag, og skal i så henseende henvise til den beslutning, som det færøske lagting i enighed har taget med hensyn til de militære magtblokke.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Vi spurgte såmænd bare i udvalget, hr. udenrigsminister, om der forelå planer om dette her, fordi vi har set talrige af den slags planer offentliggjort i aviser rundt omkring og så altså tilfældigvis også får at vide, at man vil drøfte sådanne ting i Den nordatlantiske Forsamling.

Vi har ikke spurgt, om der eksisterede detaljerede autoritative planer, om der var tegnet skitser til, hvor de forskellige bygninger på baserne skulle ligge, osv., men det er jo ganske klart – og det fremgår også af denne rapport – at en af de ting, som NATO vinder militært ved at få Spanien ind, er, at man kan oprette en sådan base dér, som hr. Christophersen også meget rigtigt var inde på. Ja men hvorfor siger man så ikke bare det i stedet for at sige, at man ikke kender noget til sådanne planer. Som hr. Christophersen også har nævnt her fra talerstolen, har disse ting jo været drøftet i måneder, ja, i år, deriblandt også spørgsmålet om en base på De kanariske Øer.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Der er et par ting, jeg gerne vil kommentere. Udvalgsformanden havde ordet og præciserede, at der ikke i denne sag er truffet beslutninger af flertallet, som strider imod reglerne. Det tror jeg jeg uden videre kan bekræfte. Men man kan godt hævde, at der ved siden af regler også er noget, der hedder god skik, og jeg mindes i hvert fald ikke, at man i en sag af lignende betydning har nægtet et mindretal bare et enkelt samråd med den

[Bilgrav-Nielsen]

involverede minister. Jeg minder om, at det er en god regel i et demokrati, at man tager et vist hensyn til mindretallet.

Men må jeg adressere udenrigsministerens konstatering af, at det atomvåbenproblem, som har været inde i debatten, er et skinproblem, tilbage til udenrigsministeren, for det kan ikke være et skinproblem, at vi, alt imens vi diskuterer udvidelse af NATO-pagten, forsøger at få en vis sikkerhed for, hvordan den danske regering vil forholde sig, hvis denne debat bliver rejst i NATO, og ministeren gjorde jo ikke noget stort nummer ud af at fortælle, hvad der i givet fald er den danske regerings holdning.

Jeg må på forhånd beklage det, hvis det bliver sådan, at regeringen i den debat vil give udtryk for den samme holdning, som man gjorde i december 1979, da vi havde den første debat om udstationering af de nye mellemdistanceraketter i Europa. Man sagde hjemmefra, at det syntes man ikke om, men endte med at tilslutte sig, da man kom derned.

Derfor har jeg gerne villet fravriste udenrigsministeren et kontant svar på, om Danmark, dersom spørgsmålet rejstes, vil gå imod, at der udstationeres a-våben på spansk område. Jeg ved ikke, om jeg kan få et sådant klart svar. Jeg tror det faktisk ikke.

I øvrigt vil jeg gerne sige i anledning af den del af debatten, som hr. Christophersen har deltaget i, nemlig spørgsmålet om holdningen til dette frie, demokratiske spanske samfund, at man ikke kan beklikke det radikale venstres holdning til demokratiet, heller ikke i Spanien. Men det er et spørgsmål, om man fremmer den demokratiske udvikling ved at trække et land ind i en forsvarsalliance. Vi er af den opfattelse, at vi skal støtte Spaniens forhandlinger om optagelse i EF. Men dette her er et stykke sikkerhedspolitik, og det er derfor, vi gerne ville have haft en sikkerhedspolitisk debat om denne sag.

Jeg gad egentlig vide, hvordan hr. Christophersen og for så vidt udenrigsministeren ville have forholdt sig, hvis vi her i Danmark pludselig stod over for den kendsgerning, at Warszawapagten var under udvidelse. Hvilke argumenter, hvilken debat ville man ikke have rejst i den anledning, og med god grund! Men det synes man altså ikke hører hjemme i denne forbindelse.

Vi mener, dette her er et sikkerhedspolitisk spørgsmål, og vi beklager, at der stadig er partier, som mener, at det kun er en formalitet, når vi behandler ratifikationsforslaget. Vi har ikke i anden anledning mulighed for at udveksle spørgsmål og svar end ved behandling af et lovforslag her i folketetinget. Derfor er det denne behandling, der er den vigtigste i denne sag.

Ninn-Hansen (KF):

Det konservative folkeparti har fra det første tidspunkt, hvor vi hørte om interessen fra Spaniens side for optagelse i NATO, sagt, at vi mente, det ville være rigtigt. Vi har – og det er jo adskillige måneder siden – stærkt opfordret udenrigsministeren til i forudgående forhandlinger at fremskynde disse mest muligt, således at Spaniens medlemskab af NATO kunne blive en realitet.

Derfor vil jeg gerne takke regeringen, fordi vi nu står i den situation, at et – og jeg kan forstå betydeligt – flertal her i salen vil gennemføre dette.

Der er to afgørende grunde til, at det konservative folkeparti ønsker, at Spanien skal optages som medlem af NATO.

Den ene har forbindelse med vor interesse i denne alliance. Når vi er medlem af en forsvarsalliance, er vi interesserede i at gøre den stærkest muligt, at gøre sikkerheden størst for de lande, der er tilsluttet den, og det mener vi at opnå ved Spaniens optagelse. Med den strategiske beliggenhed, Spanien har, tror vi, det er vigtigt for NATO.

Den anden er det, som hr. Bilgrav-Nielsen var inde på for et øjeblik siden: fremskynder man demokratiet i Spanien, giver man større muligheder for at fastholde det, når Spanien internationalt er knyttet sammen med andre lande. Da Francostyret blev fjernet og erstattet af demokrati, var vi ikke i tvivl om, at Spanien burde være medlem af Europarådet. Det var det radikale venstre heller ikke; det så vi altså ganske ens på.

Jeg mener også, vi må være interesserede i – også for derigennem mest muligt, at støtte fastholdelsen af det spanske demokrati – at vi får Spanien knyttet til os igennem de internationale organisationer, vi er medlem af, også igennem NATO, når Spanien selv er interesseret i det.

[Ninn-Hansen]

Så vil jeg endelig kommentere en bemærkning af hr. Steen Folke om, at det, man indvendte imod dette her, var, at der ikke fandt en folkeafstemning sted i Spanien. Det er en efter min mening ganske klar misforståelse af, hvad man kan tillade sig over for andre lande, også selv om man er medlem af den samme alliance. Det er ikke Danmarks opgave at blande sig i, hvordan Spanien afgør sit medlemskab eller ikke-medlemskab af NATO. Den spanske forfatning er dets egen sag, og om det følger den forfatning er også dets egen sag. Det er en misforståelse at tro, at selvstændige lande ved at gå ind i en alliance har nogen ret til at blande sig i forholdene i andre lande, eller at noget medlemsland skal affinde sig med, at andre blander sig i dets indre forhold.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at spørgsmålet om en folkeafstemning jo ikke er noget, kun vi og andre modstandere af spansk indtræden i NATO har rejst. Det er et spørgsmål, der først og fremmest er rejst i Spanien selv af en meget stor opposition i det spanske parlament, og derfor synes jeg nok, det er relevant.

Jeg vil også gøre opmærksom på, at der i andre internationale sammenhænge, i FN f.eks., når det drejer sig om forskellige internationale spørgsmål, bliver lagt betydelig vægt på, om de har været forelagt til folkeafstemning i de områder, territorier og lande, hvad det nu måtte være, hvor sagerne har været til afgørelse, så det er også noget, andre med rette kan lægge vægt på, når man debatterer disse spørgsmål. Selvfølgelig er det væsentligt at få belyst, om et lands stillingtagen er fremgået gennem en sådan demokratisk proces, som en folkeafstemning er.

Måske skal man minde om, hvis nogen har glemt det – og det er måske baggrunden for hr. Ninn-Hansens udtalelser – at det danske medlemskab som bekendt heller ikke blev forelagt til en folkeafstemning. Faktisk blev det kuppet igennem i løbet af ganske få dage her i folketinget; det var vist i marts 1949.

Jeg har prøvet flere gange at rejse spørgsmålet om, hvorfor denne sag med djævelens vold og magt skulle til afgørelse – betænk-

ningsafgivelse – i fredags. Udenrigsministeren ønskede ikke at svare på det. Jeg har rejst spørgsmålet til udvalgets formand, hr. Svend Jakobsen. Jeg mangler stadig et svar. Hvorfor skulle det med djævelens vold og magt igennem i fredags?

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen (KF):

At hr. Steen Folke lægger vægt på, hvad en opposition i Spanien siger, bliver hans sag. Men det, der er helt afgørende, er, om hr. Steen Folke vil bestride, at Spanien på lovlig forfatningsmæssig grund har søgt om optagelse af den spanske stat, og at det derfor er vores opgave at tage stilling til denne ansøgning, hverken mere eller mindre.

Når hr. Steen Folke begynder at beklage sig over, at der ikke fandt en folkeafstemning sted i Danmark om optagelse i NATO, vil jeg gerne spørge, om hr. Steen Folke vil bestride, at den tilslutning, der blev til NATO fra dansk side, også skete fuldt ud på forfatningsmæssig grund.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Jeg tror nok, hr. Ninn-Hansen og jeg har en noget forskellig opfattelse af, hvad demokrati er. Jeg bestrider ikke, at proceduren – hverken i forbindelse med Spaniens optagelse i NATO eller i forbindelse med Danmarks optagelse i NATO – har været forfatningsmæssigt i orden, men jeg vil derimod hævde, at det ikke er en ordentlig demokratisk procedure.

Jeg synes f.eks., hvis vi skal diskutere spørgsmålet om den måde, hvorpå Danmark kom ind i NATO, at det hører med til en ordentlig demokratisk procedure, at der er tid til en debat om et så vitalt spørgsmål i befolkningen, at det med andre ord ikke er noget, som man jager igennem herinde i løbet af ganske få dage. Så vidt jeg husker, var det i løbet af 3 eller 4 dage fra første til sidste behandling af den sag. Det mener jeg minder for meget om et kup; så kan man nok så meget sige, at de forfatningsmæssige spilleregler er overholdt; det har i hvert fald ikke noget at gøre med et reelt demokrati.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen (KF):

Med hr. Steen Folkes meddelelse om, at der ikke kan bestrides noget, at alt er i orden, er vi vist ved vejs ende. Så kan vi vist glæde os over, at vi nu har haft en debat, hvor vi kan slutte med at sige, at sagen har fået en udmærket, rimelig og rigtig behandling her i folketinget, på samme måde som da vi i sin tid blev medlem af NATO, hvor den også fik en rimelig og rigtig behandling, og dengang havde vi jo ikke folkeafstemninger indbygget i forfatningen, som hr. Steen Folke udmærket ved. For Spaniens vedkommende foreligger der altså en fuldt ud lovlig ansøgning, og vi giver vor tilslutning efter en interessant, saglig og rigtig debat.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Hr. Ninn-Hansen har åbenbart pludselig fået lyst til at gå ind i denne debat og forlænge den og stiller det i hvert fald nu op på en sådan måde, at jeg bliver nødt til at svare.

Jeg mener ikke – og det turde være fremgået af både mine og andre indlæg i debatten – at denne sag har fået en rimelig behandling. Jeg mener bestemt ikke, den har fået en rimelig behandling her i folketinget, vil jeg gerne understrege, hvis det ikke skulle være gået op for hr. Ninn-Hansen. Jeg mener faktisk, den er blevet kørt igennem på en særdeles urimelig facon.

Jeg synes i øvrigt, det var en dumhed fra NATO-tilhængerens side, at man bulldozede den sag igennem. Med en lille smule smidighed kunne man måske have fået det til at se mere rimeligt ud. Det kom det altså ikke til, fordi man fastholdt at bruge den magt, man havde, til at køre det igennem på den vis, man gjorde. Der har været tale om en særdeles urimelig behandling, og det beklager vi.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 91 stemmer mod 24; 1 stemte hverken for eller imod.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til udenrigsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Anden (sidste) behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af konvention om forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af visse konventionelle våben, som må anses for at være unødigt skadevoldende eller for at ramme i flæng.

(Beslutningsforslag nr. B 24. Fremsat 17/2 82. Første behandling 26/2 82. Betænkning 16/3 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 118 stemmer.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til udenrigsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Anden (sidste) behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af tillægsprotokol til Genève-konventionerne af 12. august 1949 vedrørende beskyttelsen af ofre i internationale væbnede konflikter (Protokol I) og af tillægsprotokol til Genève-konventionerne af 12. august 1949 vedrørende beskyttelsen af ofre i ikke-internationale væbnede konflikter.

(Beslutningsforslag nr. B 25. Fremsat 17/2 82. Første behandling 26/2 82. Betænkning 16/3 82).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning